



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 426/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Ing. Lindou Kovandovou, LL. M., Ulica Janka Kráľa 1, Banská Bystrica, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podnikat' podľa čl. 35 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2015 doručená sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikateľ podľa čl. 35 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

«1. Základné práva sťažovateľky, spoločnosti [REDAKOVANÉ], vlastníť a užívať majetok a právo na nezasahovanie doň v rozpore so zákonom garantované čl. 20 ods. 1, 4 a 5 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v z. n. p. (ďalej len „Ústava SR“), právo podnikateľ garantované čl. 35 Ústavy SR, právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované čl. 46 Ústavy SR ako aj článkom 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/244/2013-59 zo dňa 13.11.2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/10/2014 zo dňa 27.01.2015, porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/244/2013-59 zo dňa 13.11.2013 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/10/2014 zo dňa 27.01.2015 sa v plnom rozsahu zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľke, spoločnosti [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia v sume 296,4 EUR... do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.»

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 23 S 244/2013, v ktorom sa proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia č. 1100301/1/162922/2013/6014 z 8. apríla 2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Banská Bystrica (ďalej len „daňový úrad“) č. 9600303/5/254531/2013/Sed z 21. januára 2013. Týmto rozhodnutím daňového úradu bol sťažovateľovi vyrubený sankčný úrok 61,70 € za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty vyrubenej rozhodnutím daňového úradu č. 851/230/53223/2008/Šim z 8. augusta 2008 vo výške 154,25 € za zdaňovacie obdobie september 2007 v lehote určenej rozhodnutím (právneho predchodcu) žalovaného č. I/221/16503-93884/2008/991909-r z 8. decembra 2008. Ako vyplýva z tohto rozhodnutia, na základe výsledkov daňovej kontroly u sťažovateľa daňový úrad rozhodnutím č. 851/230/53223/2008/Šim z 8. augusta 2008 nepriznal nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty uvedený sťažovateľom v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie september 2007 a určil mu vlastnú daňovú povinnosť 154,25 €, ktorú však sťažovateľ neuhradil v určenej lehote do 13. januára 2013. Sankčný úrok bol vypočítaný za 1 461 dní omeškania (t. j. za štyri roky) pri úrokovej sadzbe 10 % ročne. Žalovaný rozhodnutím č. 1100301/1/162922/2013/6014 z 8. apríla 2013 napadnutým v konaní pred krajským súdom sp. zn. 23 S 244/2013 potvrdil rozhodnutie daňového úradu č. 9600303/5/254531/2013/Sed z 21. januára 2013, keď dospel k záveru, že odvolacie námietky sťažovateľa sú nedôvodné, najmä pokiaľ sťažovateľ poukazoval na nezákonnosť postupu správcu dane pri vyhotovovaní protokolu o daňovej kontrole, na nezákonnosť skorších rozhodnutí daňových orgánov, ktorými bola určená vlastná daňová povinnosť. Žalovaný poukázal na rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 22/2009-70 z 13. mája 2009 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 105/2009 z 10. marca 2010, na základe ktorých bola zamietnutá skoršia žaloba sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená vlastná daňová povinnosť.

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu popísal okolnosti predchádzajúce vydaniu rozhodnutia, ktoré bolo predmetom preskúmania krajským súdom v konaní sp. zn. 23 S 244/2013, tak, že daňový úrad rozhodnutím č. 851/230/53223/2008/Šim z 8. augusta 2008 nepriznal sťažovateľovi nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty uvedený v daňovom priznaní za september 2007 v sume 142 413 Sk a určil vlastnú daňovú povinnosť v sume 4 647 Sk. Sťažovateľ si uplatnil nadmerný odpočet z faktúry č. 300907/TA z 30. septembra 2007, v ktorej bol uvedený základ dane 774 000 Sk a daň z pridanej hodnoty 147 060 Sk, za prevod spolujateľského podielu na základe zmluvy o jeho prevode z 30. septembra 2007. Dôvodom tohto rozhodnutia bol záver správcu dane, že prevodom spolujateľského podielu malo dôjsť len k zmene rozsahu vlastníckych podielov, pretože sťažovateľ už i prv bol spolujateľom, resp. spoluprihlasovateľom prihlášky vynálezu č. PP 5017-2007, o ktorý vo veci išlo, a teda už mal právo vyžívať vynález ako celok. Z tohto dôvodu si podľa názoru správcu dane nemohol sťažovateľ z prevodu práv uplatniť odpočítanie dane z pridanej hodnoty.

Krajský súd žalobu sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100301/1/162922/2013/6014 z 8. apríla 2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie daňového úradu č. 9600303/5/254531/2013/Sed z 21. januára 2013, rozsudkom č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 zamietol. Dospel k záveru, že sankčný úrok bol sťažovateľovi vypočítaný správne. Skoršie rozhodnutie o určení vlastnej daňovej povinnosti sťažovateľovi za zdaňovacie obdobie september 2007 bolo pre daňové orgány záväzným rozhodnutím. Ani krajský súd už nemohol pri preskúmaní rozhodnutia o sankčnom úroku opätovne posudzovať zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúmané rozhodnutie o sankčnom úroku opieralo. Na tom, že bolo nevyhnutné vychádzať zo záväznosti skorších rozhodnutí, nemôže nič zmeniť ani neskôr prijatý rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011, na ktorý poukazoval sťažovateľ. Krajský súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľa, podľa ktorého v dôsledku prijatia tohto rozsudku sa skoršie rozhodnutia o určení vlastnej daňovej povinnosti sťažovateľa stávajú nulitnými. V súvislosti s prijatím rozsudku Súdneho dvora

Európskej únie by bolo možné privodiť zmenu s dopadom na záväznosť týchto rozhodnutí len zákonne korektnými opravnými prostriedkami.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011, na ktorý poukazoval sťažovateľ, sa týkal prejudiciálnej otázky položenej najvyšším súdom v inej veci sťažovateľa, ktorá sa týkala nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a zdaňovacieho obdobia august 2007 a ktorá súvisela s prevodom spolumajiteľského podielu sťažovateľovi na vynáleze „*Spôsob prípravy mastencového produktu s vysokým stupňom čistoty*“, kde cena za prevod bola stanovená na 387 miliónov Sk bez dane z pridanej hodnoty a v daňovom priznaní bola ako nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty sťažovateľom za zdaňovacie obdobie uplatnená suma 75 530 000 Sk, pričom nadmerný odpočet správcom dane nebol uznaný. K prevodu spolumajiteľského podielu na vynáleze malo dôjsť na základe zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľom a spoločnosťou [REDACTED], z 5. júla 2007, pri uzatvorení ktorej boli obidve zmluvné strany zastúpené tou istou osobou (J. Kovandom). Pri daňovej kontrole sa zistilo, že päť spoločností, ktoré podali prihlášku patentu, medzi ktorými bol i sťažovateľ a spoločnosť [REDACTED], malo sídlo na tej istej adrese a riaditeľom týchto spoločností bola tá istá osoba, a to [REDACTED]. Spoločnosť [REDACTED] daň na vstupe splatnú v súvislosti s touto operáciou neuhradila a bola zrušená bez likvidácie v roku 2008. Prejudiciálna otázka položená najvyšším súdom smerovala k výkladu šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty (po korekcii Súdnym dvorom Európskej únie už v rozhodnom čase platnej smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, ktorá nahradila šiestu smernicu).

Zo záverov a argumentácie Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku C-504/10 z 27. 10. 2011 vyplynul záver, že možnosťou započítať daň z pridanej hodnoty splatnej za prevod spolumajiteľského podielu, pokiaľ ide o právo na riešenie, ešte predtým, než bol vynález zapísaný do registra, sa mení právne postavenie sťažovateľa, nielen pokiaľ ide o právo využívať vynález, ale aj vzhľadom na všetky ostatné relevantné faktory.

Nadobúdateľ musí mať v zásade právo na odpočet dane z pridanej hodnoty, pokiaľ objektívnymi dôkazmi predloží úmysel vykonávať hospodársku činnosť. Aj v prípade, ak vlastník podielu na práve na riešenie má už zo zákona právo využívať vynález v celom rozsahu, nadobudnutím ďalšieho spolumajiteľského podielu sa mení jeho právne postavenie a nadobudnutie ďalšieho spolumajiteľského podielu predstavuje prípravnú činnosť, ktorá podlieha dani z pridanej hodnoty. Vzhľadom na uvedené už existujúce zákonné právo platiteľa na autonómne využívanie patentu nespôsobuje právnu konzumpciu nadobudnutej služby. Vychádzajúc z citovaného rozsudku Súdneho dvora Európskej únie, však vyplýva, že vzniknuté právo na odpočet zostáva nadobúdateľovi (sťažovateľovi) iba v prípade, že neexistujú podvodné alebo zneužívajúce okolnosti smerujúce k získaniu daňovej výhody. Preto sa zdaniteľná osoba v zásade môže domáhať práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty zaplatenej alebo splatnej na vstupe za poskytnutie služby za protihodnotu, ak uplatniteľné vnútroštátne právo umožňuje prevod spolumajiteľského podielu na právach k vynálezu. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky skutkové okolnosti týkajúce sa poskytnutia služby, o ktorú ide vo veci samej, určil, či došlo k zneužitiu práva, pokiaľ ide o právo na odpočítanie dane z pridanej hodnoty zaplatenej na vstupe, alebo nie.

O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 tak, že rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil a sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Sťažovateľ sťažnosť na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikateľ podľa čl. 35 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 odôvodnil tým, že neobstojí názor všeobecných súdov, podľa ktorého rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010

z 27. 10. 2011 nemá na vec sťažovateľa žiaden vplyv. Tento rozsudok bol totiž vydaný až potom, čo bola sťažovateľovi určená rozhodnutím daňového úradu č. 851/230/53223/2008/Šim z 8. augusta 2008 za september 2007 vlastná daňová povinnosť v sume 4 647 Sk (právoplatné 29. decembra 2008), žaloba o preskúmanie tohto rozhodnutia bola rozsudkom krajského súdu č. k. 23 S 22/2009-70 z 13. mája 2009 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 105/2009 z 11. marca 2010 právoplatne zamietnutá a jeho ústavná sťažnosť smerujúca proti týmto rozhodnutiam ústavným súdom uznesením č. k. III. ÚS 255/2010-15 z 29. júna 2010 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, avšak predtým, ako bol sťažovateľovi vyrubený sankčný úrok rozhodnutím žalovaného č. 1100301/1/162922/2013/6014 z 8. apríla 2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie daňového úradu č. 9600303/5/254531/2013/Sed z 21. januára 2013. Hoci sťažovateľ argumentoval rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011 už v konaní pred daňovými orgánmi a správnymi súdmi, jeho argumentácia nebola zohľadnená. Pritom z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011 jednoznačne vyplýva, že daňovník v takýchto prípadoch mal nárok na odpočet dane okrem prípadu, že existovali podvodné alebo zneužívajúce okolnosti smerujúce k daňovej výhode, ktoré však neboli v prípade sťažovateľa žiadnym rozhodnutím (daňovým ani súdnym) zistené. Rozhodnutie žalovaného č. 1100301/1/162922/2013/6014 z 8. apríla 2013, ktorým potvrdil rozhodnutie daňového úradu č. 9600303/5/254531/2013/Sed z 21. januára 2013, ako aj rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 sú založené na odlišnom výklade dotknutých právnych predpisov, než je výklad Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011 (ktorý už v čas rozhodovania slovenských orgánov bol vydaný), a teda všetky tieto rozhodnutia slovenských orgánov sú v rozpore s právom Európskej únie a smernicou Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty. V rozpore s nimi sú i pôvodné rozhodnutia daňových orgánov a správnych súdov týkajúce sa určenia vlastnej daňovej povinnosti sťažovateľa za september 2007. Pokiaľ sú tieto rozhodnutia v rozpore s právom Európskej únie, nemožno na ne prihliadať a ak sa tak deje, dochádza k porušovaniu záväzkov Slovenskej republiky voči

Európskej únii a k porušovaniu európskeho práva. Pokiaľ sťažovateľ nesplnil vlastnú daňovú povinnosť, ktorá bola určená v rozpore s právom Európskej únie, neobstojí ani vyrubenie sankčného úroku. Hoci nie je pochybné, že k vyrubeniu sankčného úroku došlo v odvodenom konaní, to neznamená, že z nezákonnosti možno vyvodzovať zákonnosť, a neznamená to ani, že iba preto možno opustiť základnú zásadu daňového konania, a to zásadu zákonnosti. Chybným je preto i záver najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015, podľa ktorého krajský súd nemohol (pri preskúmvaní zákonnosti rozhodnutí o sankčnom úroku) opätovne preskúmvávať zákonnosť skorších rozhodnutí daňových orgánov (o určení vlastnej daňovej povinnosti sťažovateľa). Ak sa po vydaní rozhodnutí správnych súdov ukáže, že sú v rozpore s právom Európskej únie a sú vyvrátené rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie, súdy nimi naďalej nie sú viazané a neprihliadajú na ne, pretože právo Európskej únie je im nadradené. K porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikáť podľa čl. 35 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 došlo tým, že daňové orgány neuznali zákonný nárok sťažovateľa na odpočet dane z pridanej hodnoty a namiesto toho mu uložili vlastnú daňovú povinnosť a sankčný úrok, a tým mu odňali časť majetku, ktorý mu patrí. K porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 malo dôjsť tým, že tieto rozhodnutia nie sú v súlade s právom Európskej únie, ktoré je pre nich záväzné, nerešpektovali rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011, nepreskúvmali v konaní pred nimi napadnuté rozhodnutia daňových orgánov v rozsahu správnej žaloby podanej sťažovateľom, ale pri preskúmvaní týchto rozhodnutí vychádzali zo skorších rozhodnutí, a odmietli preskúmať ich zákonnosť. S ohľadom na to sťažovateľ nemal v konaní k dispozícii taký opravný prostriedok, ktorý by bol aj reálne účinný. Správne súdy nevzali do úvahy, že v zmysle čl. 7 ods. 2 ústavy právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky vrátane smernice Rady

č. 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme DPH a Zmluvy o Európskej únii.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne

neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikat' podľa čl. 35 ústavy, táto smeruje jednak proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 a jednak proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti sťažovateľa, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Pri preskúmaní sťažnosti sťažovateľa v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci ústavný súd skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho práv týmto rozhodnutím krajského súdu, pretože

preskúvanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015. Najvyšší súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd preto sťažnosť smerujúcu proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Odlíšná je situácia vo vzťahu k zostávajúcej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikateľ podľa čl. 35 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015. V tejto časti jej prerokovaniu nebráni nedostatok právomoci ústavného súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 20 ods. 5 ústavy iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo... podnikáť a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 odôvodnil takto:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.) vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O. s. p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie je vo svojom výroku vecne správne, a preto postupom podľa § 219 ods. 1 O. s. p. napadnuté rozhodnutie potvrdil.

Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 372p ods. 1 O. s. p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v prevažujúcom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval pre účastníkov známe fakty prejednávanej veci spolu správnymi závermi krajského súdu, najvyšší súd sa v svojom odôvodnení následne obmedzí iba na rekapituláciu niektorých vybraných bodov odôvodnenia napadnutého rozsudku a doplnenia svojich odlišných zistení a záverov zistených v odvolacom konaní.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že v obdobných veciach týkajúcich sa žalobcu bolo už súdom viac krát rozhodované, pričom tieto konania sú už právoplatne ukončené v jeho neprospech. Predovšetkým, je potrebné uviesť, že predmetom tohto konania je vyrubenie sankčného úroku žalobcovi, čiže ide len o odvodené konanie od základného konania o určení vlastnej daňovej povinnosti. Ako vyplýva zo žaloby a odvolania žalobcu, právny zástupca žalobcu si neustále zamieňa toto odvodené konanie a argumentuje a používa námietky týkajúce sa základného konania o určení daňovej povinnosti, ktoré je už právoplatne skončené (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Sžf/105/2009 zo dňa 10.03.2010). V žiadnom prípade nemôže žalobca žiadať prostredníctvom inštitútu obnovy konania obnovenie tohto základného konania, pretože v správnom súdnictve je inštitútu obnovy konania ako opravný prostriedok neprípustný (§ 246c ods. 1 O. s. p. veta druhá a veta tretia).

Pokiaľ ide o žalobcov návrh na prerušenie konania z dôvodu, aby sa najvyšší súd obrátil na Súdny dvor EÚ ohľadom vyriešenia predbežnej otázky, Najvyšší súd Slovenskej republiky nevyhovел tomuto návrhu žalobcu z dôvodu, že tento vôbec neuviedol, akú predbežnú otázku by mal najvyšší súd položiť, keď nakoniec aj sám ďalej uvádza, že takáto otázka bola už Súdny dvorom EÚ riešená. Bolo by preto nadbytočné (a v tomto konaní o sankčnom úroku aj neprípustné), obracať sa na Súdny dvor EÚ s predbežnou otázkou,

týkajúcou sa toho istého právneho problému – zneužitia práva (toho istého daňového subjektu, avšak za iné zdaňovacie obdobie), už Súdny dvorom EÚ vyriešeného.

Zo záverov a argumentácie Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku sp. zn. C-504/10 z 27. októbra 2011 vyplynul záver, že „možnosťou započítať DPH splatnej za prevod spolumajiteľského podielu pokiaľ ide o právo na riešenie ešte predtým, než bol vynález zapísaný do registra, sa mení právne postavenie žalobkyne nielen pokiaľ ide o právo využívať vynález, ale aj vzhľadom na všetky ostatné relevantné faktory. Nadobúdateľ musí mať v zásade právo na odpočet DPH, pokiaľ objektívnymi dôkazmi predloží úmysel vykonávať hospodársku činnosť. Aj v prípade, ak vlastník podielu na práve na riešenie má už zo zákona právo využívať vynález v celom rozsahu, nadobudnutím ďalšieho spolumajiteľského podielu sa mení jeho právne postavenie a nadobudnutie ďalšieho spolumajiteľského podielu predstavuje prípravnú činnosť, ktorá podlieha DPH. Vzhľadom na uvedené, už existujúci zákonné právo platiteľa na autonómne využívanie patentu nespôsobuje právnu konzumpciu nadobudnutej služby. Avšak vychádzajúc z citovaného rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že vzniknuté právo na odpočet zostáva nadobúdateľovi (žalobkyni) iba v prípade, že neexistujú podvodné alebo zneužívajúce okolnosti smerujúce k získaniu daňovej výhody.“

Po vyriešení tejto predbežnej otázky, sa Krajský súd v Banskej Bystrici, v ďalšom konaní vysporiadal s otázkou zneužitia práva v neprospech žalobcu zamietnutím žaloby rozsudkom sp. zn. 23S/4/2009 zo dňa 07.06.2013. Krajský súd vyriešil otázku zneužitia práva tak, že „zneužitie práva predstavuje v danom prípade vytváranie umelých konštrukcií zbavených hospodárskej reality, vytvorených s cieľom dosiahnuť daňovú výhodu, keď sa formálne dodržia podmienky pre odpočet dane, úkonmi daňového subjektu sa však sleduje hlavný cieľ a to získanie daňovej výhody. Predmetný vynález nebol zapísaný ako patent Právo spojené s uvedeným vynálezom má viacero prihlasovateľov, ktorí sú personálne prepojení. Väčšina má sídlo na tej istej adrese, sú zapísané tou istou osobou personálne sú prepojení predovšetkým cez osobu [REDAKOVANÉ], ktorý často vystupuje v spoločnostiach ako konateľ alebo štatutárny orgán. Zmluvy o prevode uzatvorené v rámci prihlasovateľov vynálezu nemajú hospodársku realitu, uzatvárajú sa účelovo pre získanie

daňovej výhody. Takéto zmluvy sú postihnuté vadou – absolútnou neplatnosťou, na ktorú musí súd prihliadať z úradnej povinnosti.“

Uvedený rozsudok krajského súdu bol potvrdený Najvyšším súdom SR, rozsudkom sp. zn. 5 Sžf/137/2013 zo dňa 27. novembra 2014.

Vzhľadom na uvedené má najvyšší súd za to, že krajský súd riadne a v súlade so zákonom posúdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, neopomenul dôležité námietky žalobcu a jeho rozsudok je vo výroku vecne správny. Preto najvyšší súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O. s. p. a § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. a § 250k ods. 1 O. s. p., nakoľko žalobca v odvolacom konaní úspech nemal a žalovanému náhrada trov konania zo zákona neprislúcha.»

Podľa § 49 ods. 2 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“) platiteľ môže odpočítať od dane, ktorú je povinný platiť, daň z tovarov a služieb, ktoré použije na dodávky tovarov a služieb ako platiteľ s výnimkou podľa odsekov 3 a 7.

Podstata námietok sťažovateľa spočíva v tom, že neuznanie jeho nároku na odpočítanie dane z faktúry za odplatný prevod spolumajiteľského podielu (a následné určenie vlastnej daňovej povinnosti a od jej neuhradenia odvíjajúci sa sankčný úrok) nemá oporu v smernici Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty a ani v zákone o DPH, v čom vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 74/07).

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označených základných práv alebo slobôd, reálnosť ktorých by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Teda úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nie je, aby určil, či preskúvanie vecí predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorých z práv alebo slobôd zaručených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorú Slovenská republika ratifikovala a stala sa súčasťou jej právneho poriadku, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach pravidelne vyslovuje názor, že nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne závery všeobecných súdov, ku ktorým dospeli pri interpretácii a aplikácii zákonov a ktoré sa stali základom pre ich rozhodnutia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 147/01, II. ÚS 231/04).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Skutkové a právne závery najvyššieho súdu sú v danom prípade jasne zdôvodnené a toto zdôvodnenie je i náležite zhodnotené. Najvyšší súd sa vysporiadal s námietkami obsiahnutými v odvolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu ústavne predvídaným spôsobom. Závery najvyššieho súdu sú logickým pokračovaním dokazovania vykonaného krajským súdom a podradené príslušným právnym ustanoveniam, ktorými sa daná právna vec spravuje.

Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu okrem iného vyplýva, že jeho rozhodnutie nadväzuje na skoršie rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 23 S 4/2009 zo 7. júna 2013 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 137/2013 z 27. novembra 2014, z ktorého vyplýva, že za zneužitie práva treba považovať vytváranie umelých konštrukcií zbavených hospodárskej reality, vytvorených s cieľom dosiahnuť daňovú výhodu, keď sa formálne dodržia podmienky pre odpočet dane, úkonmi daňového subjektu sa však sleduje hlavný cieľ, a to získanie daňovej výhody. Vo vzťahu k sťažovateľovi bolo zdôraznené, že právo spojené s vynálezom má viacero personálne prepojených prihlasovateľov (cez [REDACTED]) majúcich rovnaké sídlo, z čoho vyplynulo, že zmluvy o prevode uzatvorené v rámci prihlasovateľov vynálezu nemajú hospodársku realitu, uzatvárajú sa účelovo pre získanie daňovej výhody. Nemožno sa preto stotožniť s názorom sťažovateľa, podľa ktorého ustanovenia smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty by boli vykladané v rozpore so závermi výkladu Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku vo veci C-504/2010 z 27. 10. 2011.

Navyše tak ako to vyplýva i z rozsudku krajského súdu č. k. 23 S 244/2013-59 z 13. novembra 2013 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015, predmetom tohto konania bolo vyrubenie sankčného úroku žalobcovi, čiže išlo o odvodené konanie od základného konania o určenie vlastnej daňovej povinnosti, ktoré bolo právoplatne skončené (rozhodnutie daňového úradu č. 851/230/53223/2008/Šim z 8. augusta 2008, konanie právoplatne skončené 29. decembra 2008) a jeho

nezákonnosť nebola zistená ani prieskumom súdu v správnom súdnictve – rozsudok krajského súdu č. k. 23 S 22/2009-70 z 13. mája 2009 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 105/2009 z 11. marca 2010 a uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 255/2010-15 z 29. júna 2010 o odmietnutí ústavnej sťažnosti.

Z uvedeného je zrejmé, že s ohľadom na charakter prieskumu rozhodnutí správnych orgánov v správnom súdnictve nebolo v tomto konaní možné ani dôvodné (odznova) preskúmať závery týchto právoplatných rozhodnutí.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia s ohľadom na ustanovenie § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zosumarizoval skutkové a právne poznatky a z nich následne vplyvajúce logické úvahy, ktoré viedli k záveru vyjadrenému vo výroku rozhodnutia. Najvyšší súd ako odvolací súd sa podľa § 10 ods. 2 OSP stotožnil v plnom rozsahu s výkladom ustanovenia § 49 ods. 2 zákona o DPH krajského súdu vo veci možného odpočtu platiteľa dane (sťažovateľa), ktorú použije na dodávky tovarov a služieb ako platiteľ, s výnimkou odsekov 3 a 7 tohto ustanovenia zákona.

Rozsudok najvyššieho súdu nie je arbitrárny ani zjavne neodôvodnený a jeho postup a rozhodnutie v konečnom dôsledku nemôžu viesť k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v odôvodnení predmetného rozsudku riadne a ústavne konformným spôsobom vysporiadal so všetkými otázkami, ktoré pre jeho rozhodnutie boli z hľadiska právneho posúdenia veci podstatné.

Najvyšší súd predložil odpovede na všetky vznesené otázky, ktoré právne kvalifikoval spôsobom súladným s ústavou. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti uzavrel, že z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že tento svoje právne závery aj dostatočne odôvodnil. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Rozhodnutie najvyššieho súdu nie je možné

kvalifikovať ani ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a ústavný súd nezistil porušenie ústavno-procesných princípov konania pred týmto súdom.

Samotná skutočnosť, že sa sťažovateľ s rozhodnutím najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia. Ústavný súd poukazuje na to, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, I. ÚS 3/97).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru), preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Za tejto situácie niet ani žiadnych skutočností nasvedčujúcich možnosti, že by rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 10/2014 z 27. januára 2015 mohlo dôjsť k porušeniu ostatných sťažovateľom označených základných práv (základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy a základného práva podnikáť podľa čl. 35 ústavy).

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami a návrhmi, ktoré v nej sťažovateľ nastolil a ktoré sú viazané na úspech v konaní.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2015

